

**Viện Xã hội tổ chức Hội nghị
Tổng kết công tác năm 2011
và đề ra phương hướng,
nhiệm vụ công tác năm 2012**

Ngày 30/12/2011, Viện Xã hội học đã tổ chức Hội nghị tổng kết công tác năm 2011 và xây dựng phương hướng, nhiệm vụ công tác năm 2012. Tham gia Hội nghị có các đại biểu đại diện Viện Khoa học Xã hội Việt Nam, các cán bộ đã nghỉ hưu và toàn thể cán bộ viện Xã hội học hiện đang công tác.

Tại Hội nghị, GS. TSKH Bùi Quang Dũng - Viện trưởng Viện Xã hội học đã trình bày Báo cáo công tác 2011 và nêu phương hướng hoạt động 2012 của Viện. Bản báo cáo nêu rõ, năm 2011, viện tiếp tục triển khai nhiệm vụ công tác là chương trình nghiên cứu “Những vấn đề cơ bản về mô hình phát triển xã hội và quản lý xã hội ở Việt Nam”.

Viện tiếp tục duy trì tinh thần làm việc nghiêm túc, đoàn kết, chấp hành đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước. Mặc dù, lực lượng nghiên cứu đang tiếp tục được trẻ hóa, nhưng một thách thức đặt ra là thiếu hụt đội ngũ cán bộ nghiên cứu có trình độ cao do mỗi năm có thêm nhiều cán bộ về nghỉ hưu.

Công tác đào tạo Sau Đại học của Viện Xã hội học được Học viện Khoa học xã hội đánh giá tốt, thu hút số học viên đăng ký thi vào ngành xã hội học cao thứ 3 trong Học viện. Về công tác cán bộ: tổng

số cán bộ trong biên chế là 58 người. Năm 2011 có 2 cán bộ chuyển công tác. Số cán bộ hợp đồng hưởng lương là 2 người. Số cộng tác viên không hưởng lương là 6 người. Quan điểm của lãnh đạo viện luôn khuyến khích các cán bộ trong viện hợp tác nghiên cứu, học tập với các tổ chức trong và ngoài nước.

Nhìn chung, các phòng nghiên cứu, các phòng chức năng đã hoạt động tích cực để hoàn thành các nhiệm vụ được giao. Nhiều cán bộ có năng lực đã kết nối với các tổ chức bên ngoài để đầu thầu các dự án nghiên cứu cho viện. Nhiều cán bộ đã đạt nhiều năm chiến sĩ thi đua cấp cơ sở.

Về phương hướng công tác 2012: Viện sẽ tiếp tục thực hiện các nhiệm vụ nghiên cứu khoa học, duy trì nền nếp hoạt động, sinh hoạt ổn định. Hệ đề tài nghiên cứu thuộc chương trình nghiên cứu 2011-2012 là ưu tiên quan trọng nhất. Tiếp tục duy trì và tìm kiếm các quan hệ hợp tác quốc tế mới. Tiếp tục thúc đẩy mạnh mẽ hơn nữa việc giới thiệu các sản phẩm nghiên cứu khoa học của viện. Thực hiện đúng nguyên tắc chi tiêu tài chính.

Đ/c Nguyễn Nga My - Chủ tịch Công đoàn đọc bản báo cáo hoạt động của Công đoàn Viện Xã hội học năm 2011, trong đó nêu rõ những thành tích mà Công đoàn Viện đã làm được trong năm vừa qua, đồng thời đề ra phương hướng hoạt động của Công đoàn trong năm tới, đặc biệt là việc giới thiệu nhiều hơn nữa các cán bộ, công đoàn viên tích cực để được kết nạp Đảng.

Phó Tổng Biên tập Tạp chí Xã hội học, PGS.TS Vũ Mạnh Lợi cũng trình bày báo cáo hoạt động của Tạp chí Xã hội học năm 2011. Năm 2011, Tạp chí đã chấp hành, thực hiện tốt các quy định, các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước. Tạp chí được xuất bản đúng tiến độ, duy trì tốt công tác phát hành, cộng tác viên, công bố các bài viết chuyên ngành. Tạp chí phối hợp tốt với các bộ phận chức năng như Thư viện, Website của Viện. Đặc biệt, năm 2012, Tạp chí Xã hội học đã đưa ra Thẻ lệ gửi bài bắt đầu từ số 3/2011. Tạp chí yêu cầu thống nhất với nhà in về phông chữ Unicode theo đúng yêu cầu của nhà nước. Tạp chí tích cực tham gia các khóa tập huấn về nghiệp vụ báo chí, tổ chức hội nghị báo chí để lắng nghe các ý kiến góp ý. Ngoài ra, cán bộ tạp chí tích cực tham gia các hoạt động nghiên cứu trong và ngoài viện, công tác đào tạo Sau Đại học...

Năm 2012, Tạp chí, tiếp tục thực hiện các thủ tục cần thiết để tăng số xuất bản của tạp chí lên 6 số. Tạp chí sẽ tiếp tục nghiên cứu đổi mới tạp chí cả về hình thức và nội dung. Cụ thể là in màu các bài viết, các biểu đồ. Đẩy mạnh việc quảng bá tạp chí qua trang website, qua các hội nghị, hội thảo về tạp chí của Viện. Phần đầu có phụ san vào cuối năm bằng tiếng Anh để giới thiệu một số kết quả nghiên cứu với các đồng nghiệp quốc tế.

Trong Hội nghị, phần thảo luận và phát biểu ý kiến diễn ra khá sôi nổi với nhiều ý kiến khẳng định kết quả cũng như những hạn chế cần khắc phục trong thời gian tới. Hội nghị tổng kết công tác năm 2011 cũng là dịp gặp gỡ, giao lưu, chia sẻ kinh nghiệm giữa các thế hệ cán bộ, nghiên cứu viên của Viện Xã hội học.

P.V

Thành lập Chi hội Xã hội học Viện Xã hội học

Ngày 17/1/2012, tại Viện Xã hội học - Viện Khoa học xã hội Việt Nam, đã diễn ra Đại hội thành lập Chi hội Xã hội học Viện Xã hội học nhiệm kỳ 2012-2016. Tham dự Đại hội có các cán bộ viện Xã hội học và các cá nhân đăng ký tham gia Hội. Các đại biểu tham dự đại hội gồm có: GS.TS Trịnh Duy Luân, Chủ tịch Hội Xã hội học Việt Nam; PGS.TS Nguyễn An Lịch, Phó Chủ tịch thường trực Hội Xã hội học Việt Nam; GS.TS Tô Duy Hợp, Ủy viên thường vụ Hội Xã hội học Việt Nam.

GS.TS Trịnh Duy Luân, PGS.TS Nguyễn An Lịch, GS.TS Tô Duy Hợp đã phát biểu chỉ đạo, trong đó nhấn mạnh đến đặc thù tổ chức xã hội-nghề nghiệp của những người đang làm công tác nghiên cứu, đào tạo, phổ biến và ứng dụng xã hội học tại Viện Xã hội học. Do vậy, các hoạt động của chi hội cần phải phù hợp với mục đích, ý nghĩa của chi hội, ngành, viện mà không trùng lặp.

Đại hội đã lấy ý kiến đóng góp cho Dự thảo Điều lệ của Chi hội và trên cơ sở danh sách 58 cá nhân đăng ký tham gia, Đại hội đã bầu ra Ban Chấp hành Chi hội gồm:

1. TS. Nguyễn Đức Chiện - Phó phòng Lý luận cơ bản
2. PGS.TS Vũ Mạnh Lợi - Phó Viện trưởng Viện Xã hội học
3. Ths. Đoàn Kim Thắng - Phó phòng Quản lý khoa học và Đào tạo
4. Ths. Trần Minh Thi - Phó phòng Xã hội học sức khỏe

5. TS. Trương Xuân Trường - Trưởng phòng Biên tập và Trị sự

Thay mặt Ban chấp hành, PGS.TS Vũ Mạnh Lợi đã phát biểu cảm ơn Đại hội và nêu ra một số nội dung hoạt động trong thời gian sắp tới: Xây dựng kế hoạch hoạt động cụ thể cho cả nhiệm kỳ; xây dựng cơ sở dữ liệu của chi hội để chia sẻ thông tin; thúc đẩy nghiên cứu lý luận, tổ chức các nhóm chuyên gia để hỗ trợ khi một thành viên nào đó có nhu cầu.v.v.

Đại hội kết thúc trong không khí phấn khởi, tin tưởng về sự phát triển của Chi hội Xã hội học Viện Xã hội học.

NTM

Khóa học “Các kỹ thuật điều tra điền dã”

Từ ngày 04-06 tháng 1 năm 2012, tại Viện Xã hội học đã diễn ra khóa học “Các kỹ thuật điều tra điền dã” do PGS.TS Nguyễn Hữu Minh giảng dạy. Đây là khóa học nằm trong Dự án “Phát triển hệ thống an sinh xã hội cho khu vực phi chính thức ở Việt Nam” thuộc chương trình hợp tác giữa Viện Khoa học xã hội Việt Nam (VASS) và Hội hành động vì sự phát triển của con người Thiên Chúa Giáo Đức (MISEREOR).

Đây là khóa học thứ hai trong khuôn khổ đào tạo tăng cường năng lực của Dự án. Khóa học này nhằm mục đích trang bị những kiến thức cơ bản trong hoạt động điều tra điền dã, đặc biệt là việc thiết kế

điều tra, chọn mẫu và thu thập thông tin qua bảng hỏi. Học viên tham gia khóa học đa phần là các nhân viên, nghiên cứu viên, giảng viên trẻ ở các các tổ chức phi chính phủ, viện nghiên cứu, trường đại học.

Kết thúc khóa học, các học viên đã được cấp chứng chỉ và được giao lưu, đề xuất những ý kiến cho những khóa học tiếp theo của Dự án. Dự kiến, nội dung của khóa học tiếp theo sẽ là những kỹ thuật về phân tích dữ liệu.

NTM

Hoạt động của Hội Xã hội học Việt Nam: tiếp tục thành lập các Chi hội cơ sở

Trong 2 tháng đầu năm 2012, Thường vụ Hội Xã hội học Việt Nam đã có nhiều phiên họp nhằm đẩy nhanh tiến độ hoàn thiện công tác tổ chức, thành lập các chi hội cơ sở, chuẩn bị cho Hội thảo về Phát triển xã hội và các công việc khác để tiến tới đại hội kết thúc nhiệm kỳ đầu tiên.

Về hoạt động thành lập các chi hội cơ sở, trong tháng 12/2011 đã diễn ra Đại hội thành lập các Chi hội cơ sở của Khoa XHH, Đại học KHXHNV Hà Nội; Khoa XHH, Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Viện Phát triển bền vững vùng Nam Bộ và Khoa XHH, Đại học Bình Dương. Tiếp tục hoạt động này, trong tháng 01/2012 Thường vụ Hội đã tích cực làm việc với các đơn vị, và sau đó Đại hội thành lập các Chi hội XHH của đơn vị nghiên cứu XHH

quan trọng ở Hà Nội đã được tổ chức thành công. Đó là Chi hội Các cơ quan TW (Đại hội ngày 7/01/2012), Chi hội Viện Gia đình và Giới (Đại hội ngày 16/01/2012), Chi hội Viện XHH (Đại hội ngày 17/01/2012) – là 2 Viện nghiên cứu thuộc Viện KHXH Việt Nam.

Như vậy, cho đến nay, Hội Xã hội học Việt Nam đã có tất cả 10 Chi hội cơ sở gồm:

1. Chi hội XHH tại Học viện Chính trị Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh, do GS.TS. Lê Ngọc Hùng, Phó Viện trưởng Viện Xã hội học làm Chi hội trưởng.

2. Chi hội XHH Đại học Công đoàn, do TS. Vũ Đạt, Chủ nhiệm Khoa Xã hội học làm Chi hội trưởng.

3. Chi hội Đà Nẵng và miền Trung (tại Học viện Chính trị Hành chính Khu vực III), do TS. Lê Văn Định làm Chi hội trưởng.

4. Chi hội Khoa Xã hội học, Đại học Khoa học xã hội và nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội, do PGS.TS. Nguyễn Thị Kim Hoa, Chủ nhiệm Khoa Xã hội học làm Chi hội trưởng.

5. Chi hội Khoa XHH, Học viện Báo chí và Tuyên truyền, do TS. Lưu Hồng Minh, Chủ nhiệm Khoa làm Chi hội trưởng.

6. Chi hội Các cơ quan Trung ương (tại Viện Nghiên cứu Dự luận xã hội, Ban Tuyên Giáo TW), do PGS.TS. Vũ Hào Quang, Phó Viện trưởng làm Chi hội trưởng.

7. Chi hội Viện Phát triển bền vững vùng Nam Bộ, do GS.TS. Bùi Thế Cường, Viện trưởng làm Chi hội trưởng.

8. Chi hội Đại học Bình Dương, do PGS.TS. Trần Thị Kim Xuyên, Phó Chủ tịch Hội phụ trách phía Nam, kiêm Chi hội trưởng.

9. Chi hội Viện Gia đình và Giới, Viện KHXH Việt Nam, do Th.S. Lê Ngọc Lân làm Chi hội trưởng.

10. Chi hội Viện XHH, Viện KHXH Việt Nam, do PGS.TS. Vũ Mạnh Lợi, Phó Viện trưởng làm Chi hội trưởng.

Với lực lượng đông đảo như vậy, Thường vụ Hội đã xác định một trong các phương hướng hoạt động của Hội trong thời gian tới là *khuyến khích và nâng cao vai trò* của các Chi hội trong việc năng động, tích cực và đa dạng hóa các hoạt động bề nổi để dần đi vào chiều sâu, có những đóng góp thiết thực theo tôn chỉ mục đích của Hội như một tổ chức xã hội nghề nghiệp. Qua đó cũng tăng cường đóng góp, gây quỹ để Hội có điều kiện triển khai các hoạt động thường xuyên ở cả Trung ương và cơ sở.

P.V.

Nghiệm thu Nhiệm vụ NCKH cấp Bộ “Báo cáo Xã hội năm 2011” của Viện Xã hội học

Ngày 11/02/2012, tại Viện Khoa học xã hội Việt Nam đã diễn ra buổi nghiệm thu Kết quả nghiên cứu Nhiệm vụ NCKH cấp Bộ “Báo cáo xã hội năm 2011” của Viện Xã hội học, do GS.TS. Trịnh Duy Luân làm Chủ nhiệm.

Báo cáo Xã hội hàng năm là Nhiệm vụ NCKH cấp Bộ do Chủ tịch Viện KHXH Việt Nam giao cho Viện Xã hội thực hiện hàng năm, từ năm 2000 đến nay (cùng với Báo cáo Kinh tế của Viện Kinh tế và của Viện Kinh tế và Chính trị Thế giới). Báo cáo Xã hội năm 2011 có chủ đề chuyên sâu là “Vấn đề Phát triển nguồn nhân lực ở nước ta hiện nay”. Báo cáo do GS.TS. Trịnh Duy Luân và các cộng sự xây dựng trên cơ sở xử lý và phân tích các số liệu, dữ liệu thứ cấp của Tổng cục Thống kê, Bộ LĐTB và XH, Bộ KHĐT và nhiều kết quả điều tra/nghiên cứu phong phú khác. Toàn bộ Báo cáo dày hơn 100 trang, bao gồm 3 phần. Phần thứ nhất tổng quan về phát triển của Việt Nam trong năm 2011 dưới tiêu đề “Kinh tế và xã hội Việt Nam năm 2011: Vượt qua khó khăn và bước đầu chuyển hướng”. Phần thứ hai - trọng tâm của Báo cáo với tiêu đề “Một số vấn đề về Nguồn nhân lực và Phát triển Nguồn nhân lực ở nước ta hiện nay”, trong đó, ngoài việc mô tả, phân tích hiện trạng NNL và phát triển NNL về số lượng và chất lượng, báo cáo đặc biệt nhấn mạnh đến những chiều cạnh xã hội của các vấn đề được đề cập. Phần thứ ba của Báo cáo là kết luận và những kiến nghị chính sách.

Hội đồng nghiệm thu do GS.TS. Nguyễn Xuân Thắng, Chủ tịch Viện KHXH Việt Nam làm Chủ tịch Hội đồng, GS.TS. Phạm Xuân Nam và PGS.TS Nguyễn Hữu Dũng là 2 thành viên nhận xét chính. Các thành viên khác của Hội đồng là các PGS.TS. Viện trưởng các Viện chuyên ngành như Phát triển Con người, Tâm lý học, Triết học, Xã hội học. Hội đồng đã phân tích, trao đổi về những ưu

nhược điểm của nội dung Báo cáo Xã hội 2011 và nhất trí đánh giá Báo cáo đã được hoàn thành đạt chất lượng Khá.

Sau buổi nghiệm thu, Chủ nhiệm Nhiệm vụ cùng các cộng sự đang khẩn trương chỉnh sửa hoàn thiện Báo cáo để có thể xuất bản trong thời gian tới.

P.V.

Hội thảo khoa học về dân số và phát triển

Chiều ngày 22/2/2012 Viện Xã hội học tổ chức hội thảo khoa học về dân số và phát triển với sự tham gia của các học giả đến từ Mỹ, Nhật, và nhiều cơ quan nghiên cứu và trường đại học ở Hà Nội.

Giáo sư Charles Hirschman từ Đại học Washinton (Mỹ) đã có thuyết trình về Quá độ dân số ở Châu Á, trong đó giáo sư nhấn mạnh tính đa dạng trong quá độ dân số ở các nước Châu Á trên nền của những khuôn mẫu chung và chỉ ra nhiều yếu tố khác có tác động quan trọng đến quá trình này. Chính sách dân số, đặc biệt là chính sách kế hoạch hóa gia đình của các quốc gia đã có tác động đáng kể đến quá độ dân số. Tuy nhiên, giáo sư cũng lưu ý quá trình giảm mức sinh ở Trung Quốc đã diễn ra rất mạnh trước khi nước này có chính sách một con.

Giáo sư Emiko Ochiai từ Đại học Kyoto của Nhật đã trình bày bài viết với nhan đề *Các xã hội không bền vững: Sự thất bại của chủ nghĩa gia đình trong mô*

hình hiện đại rút ngắn ở Châu Á. Bài viết cho thấy những khác biệt giữa quá độ dân số ở các nước Đông Á với các mô hình quá độ quan sát thấy ở Châu Âu trong lịch sử. Trong khi việc chung sống như vợ chồng ở Châu Âu có xu hướng thay thế hôn nhân thì ở Đông Á hôn nhân với tư cách một thiết chế của nghĩa vụ và trách nhiệm vẫn được đề cao hơn tính riêng tư và ít nhiều vẫn còn nguyên vẹn. Điều này cho thấy chủ nghĩa gia đình mới đóng vai trò quan trọng trong quá độ dân số ở Đông Á chứ không phải chủ nghĩa cá nhân. Đồng thời, tác giả cũng chỉ ra những điểm yếu của chủ nghĩa gia đình trong việc xây dựng một hệ thống xã hội bền vững.

Giáo sư Hachiro Iwai từ trường Đại học Kyoto đã trình bày bài viết có nhan đề *Tính ổn định và sự biến đổi khuôn mẫu chu trình sống trong xã hội Nhật bản hiện đại*, theo đó việc giảm bớt nghĩa vụ gia đình truyền thống như việc nhà, chăm sóc con cái và người già sẽ ngày càng trở nên quan trọng hơn trong tương lai nhằm tạo ra và duy trì các quan hệ gia đình thân mật bền vững. Giáo sư đã nhấn mạnh vai trò của giáo dục và việc làm đối với hệ thống gia đình hiện đại.

Hội thảo đã thành công rực rỡ với sự tham gia và đóng góp ý kiến của các học giả đến từ các cơ quan nghiên cứu và đào tạo ở Hà Nội, và Viện Xã hội học đã có những cam kết hợp tác khoa học với các học giả đến từ Mỹ và Nhật tham gia hội thảo nhằm phát triển ngành xã hội học ở Việt Nam và trên thế giới.

Đoàn cán bộ dự án: “Phát triển hệ thống an sinh xã hội cho khu vực phi chính thức” Viện Khoa học xã hội Việt Nam làm việc với viện khoa học xã hội trung quốc

Từ ngày 18 tháng 02 đến 25 tháng 02 năm 2012, trong khuôn khổ hợp tác nghiên cứu khoa học giữa Viện Khoa học xã hội Việt Nam (VASS) và Tổ chức MISEREOR (Liên bang Đức), Đoàn cán bộ dự án hợp phần “Phát triển hệ thống an sinh xã hội cho khu vực phi chính thức” (viết tắt là dự án ASXH) do PGS.TSKH Bùi Quang Dũng – Điều phối viên Dự án dẫn đầu đã có chuyến làm việc, trao đổi khoa học với các Viện nghiên cứu, Trường Đại học có quan tâm đến lĩnh vực an sinh xã hội tại Bắc Kinh, Thượng Hải và Quảng Châu, Trung Quốc. Tham gia đoàn công tác của dự án ASXH tại Trung Quốc bao gồm 06 thành viên từ các viện: Viện Xã hội học; Viện Nhà nước và Pháp luật và Học viện Khoa học xã hội.

Tại Bắc Kinh, đoàn đã làm việc với Viện Kinh tế học và Viện Xã hội học, thuộc Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Trung Quốc. Tại Thượng Hải, đoàn đã thăm và làm việc với Viện nghiên cứu Chủ nghĩa Mác và Xã hội học thuộc Trường Đại học Kinh tế - Tài chính Thượng Hải và Viện Khoa học xã hội Thượng Hải. Cũng tại Thượng Hải, đoàn đã tham gia Hội thảo khoa học để cùng trao đổi với các nhà nghiên cứu Trung Quốc về chủ đề: “Phát triển hệ thống an sinh xã hội khu vực phi chính thức: Kinh nghiệm Trung Quốc và Việt Nam”. Hội

thảo này do Viện nghiên cứu Kinh tế vĩ mô, Trường Đại học Tongji (Thượng Hải) tổ chức. Sau khi có thời gian 04 ngày tại Bắc Kinh và Thượng Hải, ngày 24 và 25 tháng 02 năm 2012, đoàn tiếp tục chuyến công tác tại Viện Khoa học xã hội Quảng Đông. Đoàn đã làm việc và trao đổi các vấn đề liên quan đến hệ thống an sinh xã hội và vấn đề nhân khẩu học với các cán bộ nghiên cứu Viện Xã hội học và Nhân khẩu học thuộc Viện Khoa học xã hội Quảng Đông.

Trong thời gian ở Trung Quốc, đoàn đã làm việc với 02 trường Đại học; 03 Viện nghiên cứu thuộc Viện hàn lâm Khoa học xã hội Trung Quốc tại Bắc

Kinh; Viện Khoa học xã hội Thượng Hải; Viện khoa học xã hội Quảng Đông.

Tại các buổi làm việc, các vấn đề chính đã được các nhà khoa học hai bên trao đổi nhằm: (i) Nhận diện thực trạng an sinh xã hội (ASXH) ở khu vực không chính thức từ đó xây dựng cơ sở dữ liệu về an sinh xã hội ở khu vực không chính thức; (ii) Các bài học về an sinh xã hội - trường hợp Trung Quốc là bài học cho nghiên cứu ở Việt Nam; và (iii) Gợi mở một số hướng hợp tác trong việc nghiên cứu về hệ thống ASXH giữa Trung Quốc và Việt Nam./.

Đoàn Kim Thắng